

Grondwaterkwaliteit Nederland in 2024

Op basis van meetronde provincies 2024

[Rapport Grondwaterkwaliteit Nederland | Het Waterkwaliteitsportaal](#)

BRO'tje 28 mei 2026

Reijer Hoijtink (ARCADIS) & Bas Nelemans (Prov. NB & vz. PMB)

Drinkwaterzuivering

Het grondwater is vervuild: overal zit pfas of andere verontreiniging

Nederlands grondwater voldoet door PFAS waarschijnlijk niet meer aan KRW

VAKARTIKELN · 20 NOVEMBER 2025

Bij toetsing van de provinciale meetgegevens uit 2024 blijkt dat het onderzochte grondwater in bijna de helft (ruim 47%) van de ondiepe filters niet aan de nieuwe Europese normen voor PFAS voldoet. Dit zou betekenen dat Nederland waarschijnlijk in 2039-2045 de KRW en de Grondwaterrichtlijn niet haalt.

[Download hier de pdf van dit artikel](#)

Agenda

1. Meetnetten (grond)waterkwaliteit & samenwerking
2. Toelichting op rapportage Grondwaterkwaliteit Nederland 2024
3. Gebruik van rapport & inzichten

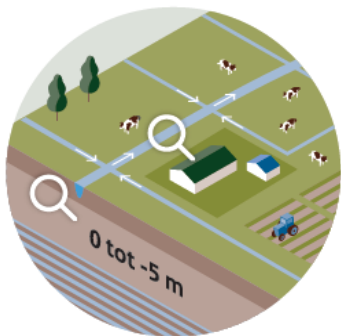

Meetnetten waterkwaliteit

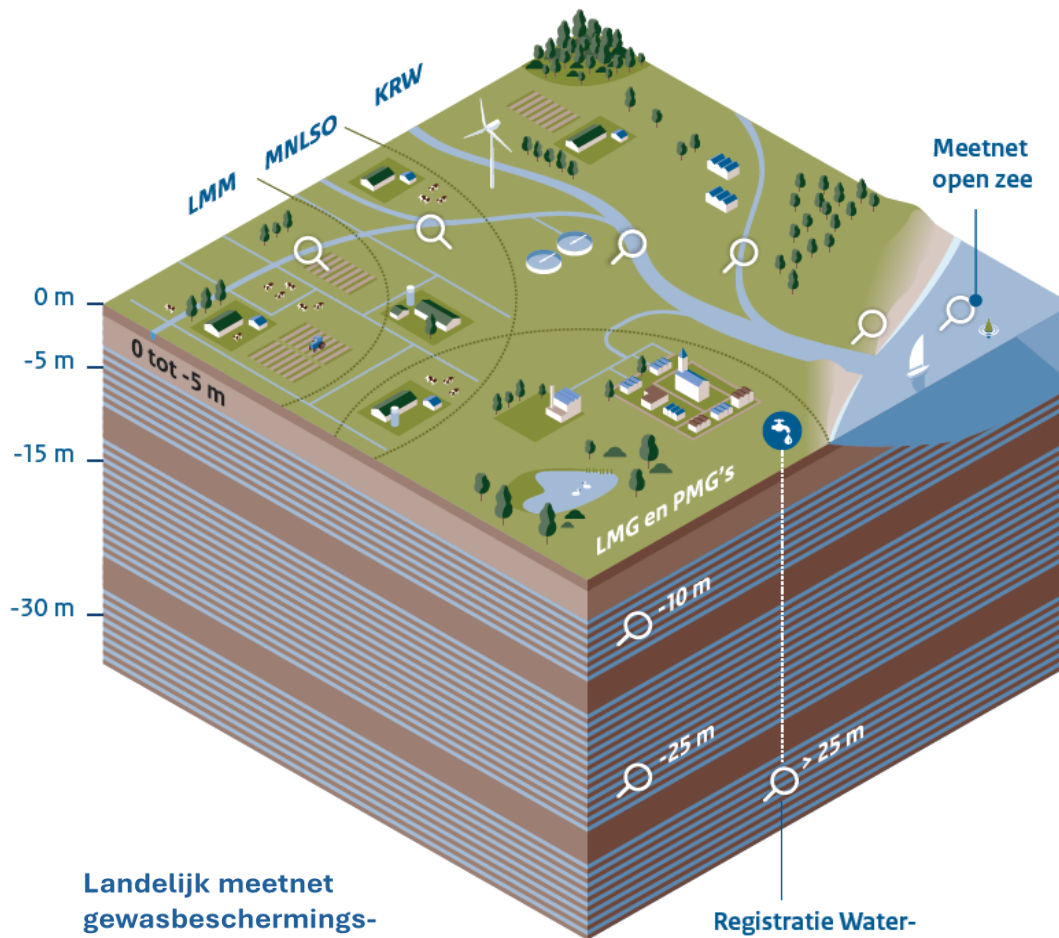
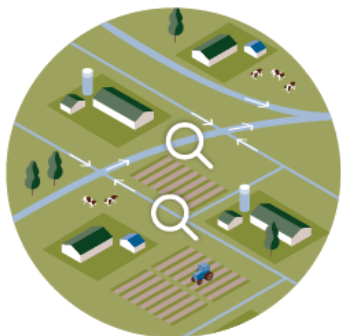
We hebben in Nederland verschillende meetnetten:

 Schematische weergave van plekken waar gemeten wordt

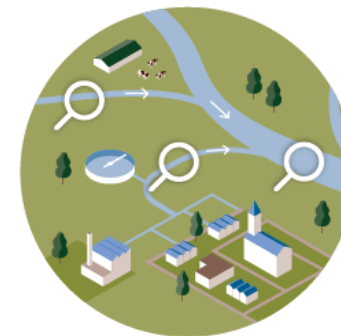
Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM)

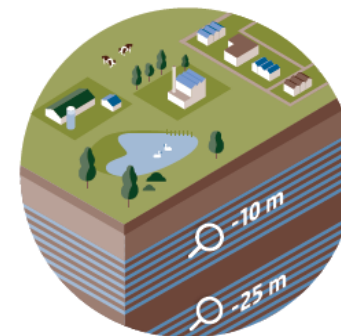
Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater (MNLISO)

Meetnetten waterkwaliteit oppervlaktewater (KRW)

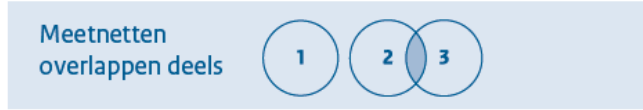
Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit (LMG) en Provinciale Monitoringsprogramma's Grondwaterkwaliteit (PMG's)

Landelijk meetnet gewasbeschermingsmiddelen land- en tuinbouw (oppervlaktewater)

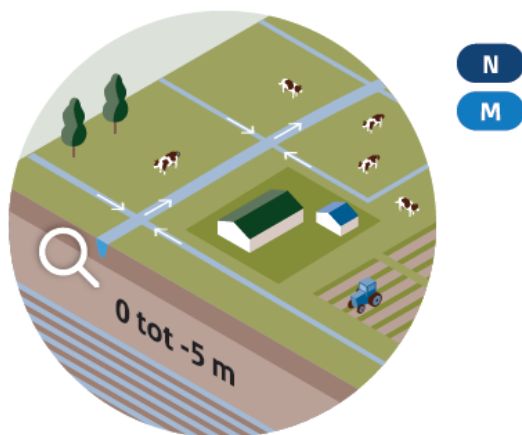
Registratie Waterkwaliteitsgegevens Bedrijven (REWAB)

Meetnetten kwaliteit grondwater

1. Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM)

Inzicht in: effect mestbeleid op waterkwaliteit
Waar: uitspoelingswater op landbouwbedrijven

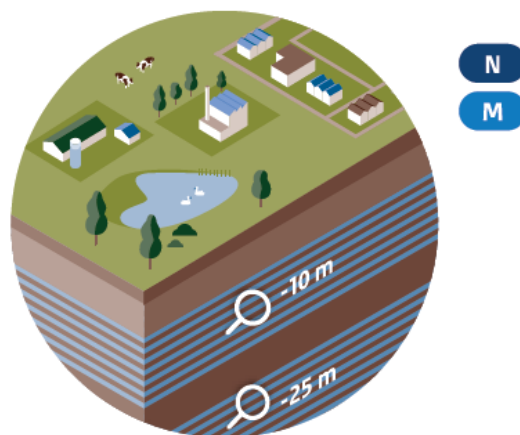

Resultaten worden gebruikt voor:

- Nitraatrichtlijn
- Meststoffenwet
- Derogatiebeschikking

2. Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit (LMG)

Inzicht in: landelijke grondwaterkwaliteit
Waar: grondwater onder natuurgebieden, landbouwgebieden en overige gebieden

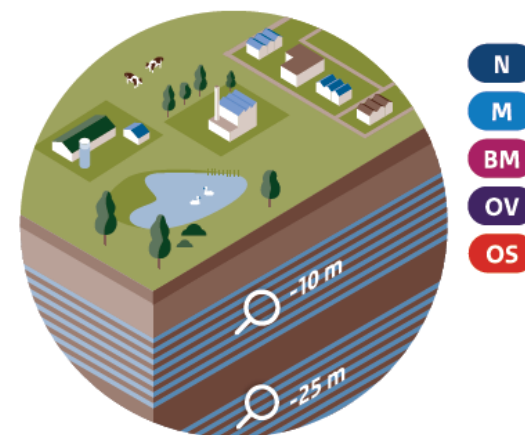

Resultaten worden gebruikt voor:

- Nitraatrichtlijn
- Meststoffenwet
- Kaderrichtlijn Water
- Landelijke en regionale vraagstukken

3. Provinciale Monitoringsprogramma's Grondwaterkwaliteit (PMG's)

Inzicht in: provinciale grondwaterkwaliteit
Waar: grondwater onder natuurgebieden, landbouwgebieden en overige gebieden

Resultaten worden gebruikt voor:

- Kaderrichtlijn Water
- Provinciale vraagstukken

Gemeten stoffen: **N** Nutriënten **M** Metalen **BM** Bestrijdingsmiddelen **OV** Organische verontreinigingen (o.a. minerale olie en benzeen) **OS** Nieuwe probleemstoffen (o.a. PFAS)

Samenwerking Provincies & RIVM

Meetnet KRW-chemie voor 23 grondwaterlichamen

- Ca. 1000 filters, verdeeld over ondiep (10 m-mv) & ondiep (25 m-mv)
- Uitgevoerd door provincies: locaties afkomstig uit PMG en LMG (RIVM)

Analyse

- Circa 300 stoffen uit de stofgroepen Anorganische stoffen, Bestrijdingsmiddelen, Medische stoffen, Overige verontreinigende stoffen, PFAS

KRW toetsing op

- Drempelwaardestoffen: As, Cd, Ni, Pb, Cl, P-tot
- Nitraat (50 mg/l), bestrijdingsmiddelen (0.1 µg/l & som 0.5 µg/l)
- Totaal circa 100 stoffen

Toets

- Maximaal 20% meetpunten met overschrijding, per grondwaterlichaam per stof

Samenwerking Provincies & RIVM

Gezamenlijke richtlijnen, werkwijze en producten op het gebied van:

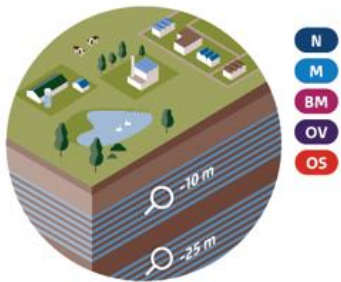
- Meetnetinrichting- en beheer
- Bemonsteringswijze
- Analysepakketten
- Databeheer / management
- Rapportages & ontsluiting

Leidraad Monitoring Grondwaterkwaliteit

RIVM-rapport 2026-0011

3. Provinciale Monitoringsprogramma's Grondwaterkwaliteit (PMG's)

Inzicht in: provinciale grondwaterkwaliteit
 Waar: grondwater onder natuurgebieden, landbouwgebieden en overige gebieden

Resultaten worden gebruikt voor:

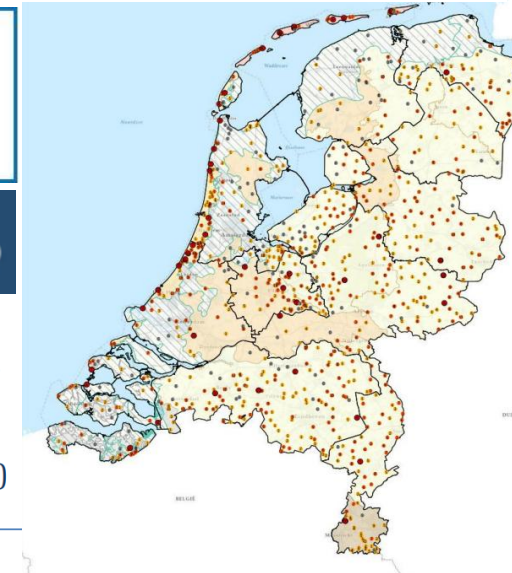
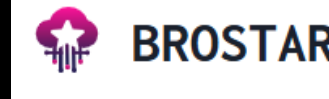
- Kaderrichtlijn Water
- Provinciale vraagstukken

Herziening NTA 8017 – Monsterneming van grondwaterkwaliteit

Klassiek Chemische Analyses						
Parameter	Eenheid	315846	315847	315848	315849	315
		231-1-3	232-1-3	242-1-3	244-1-3	964-1
Geleidbaarheid (25°C)	µS/cm	822	451	113	645	207
Temperatuur	°C	21,5	21,3	21,6	21,5	21,3
pH		5,5	6,2	5,1	4,4	6,2
Waterstofcarbonaat	mg/l	15	55	11	<3 ⁽¹⁾	77
Fluoride [F]	mg/l	<0,02 ⁽¹⁾	0,03	0,09	0,25	<0,0
Ammonium (als N)	mg/l	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05
Chloride (Cl)	mg/l	35	15	8,9	46	3,5
Nitraat (als N) ⁽²⁾	mg/l	42	14	1,8	17	1,8
Nitriet (als N) ⁽²⁾	mg/l	<0,01 ⁽¹⁾	<0,01 ⁽¹⁾	<0,01 ⁽¹⁾	<0,01 ⁽¹⁾	<0,0
Ortho-fosfaat (P) ⁽²⁾	mg/l	<0,01 ⁽¹⁾	<0,01 ⁽¹⁾	<0,01 ⁽¹⁾	<0,01 ⁽¹⁾	<0,0
Sulfaat	mg/l	190	92	18	140	32
Bromide	mg/l	0,09	0,15	<0,05 ⁽¹⁾	0,17	0,14
DOC	mg/l	5,7	11	11	17	13

Metalen						
Parameter	Eenheid	315846	315847	315848	315849	315
		231-1-3	232-1-3	242-1-3	244-1-3	964-1
Aluminium (Al)	µg/l	23	67	410	1200	44
Antimoon (Sb)	µg/l	0,16	0,64	0,53	0,33	0,45
Arsen (As)	µg/l	0,49	0,68	0,68	1,2	0,91
Barium (Ba)	µg/l	39	86	72	150	45

Protocol voor datakwaliteitscontrole (QC) 2024

Kwaliteitsborging Grondwaterkwaliteitsdata provincies & RIVM

Relatie met BRO

- **Standaardisatie** door BRO aangaande Grondwatersamenstellingsonderzoek (**GAR**) helpt ons als platform ook bij verschillende processen
- Het **publiek beschikbaar** maken van de gegevens via de BRO voor verder gebruik (extern/intern)
- Weergave van meetgegevens:
  - Platte weergave zonder duiding: BROloket & andere BRO uitgifteservices
  - [Met interpretatie: huidige viewer bij rapport](#)
  - In toekomst informatieproduct bouwen/uitbreiden op basis van data in BRO

KRW toestand grondwater chemie (2020)

Grondwater toestandsbeoordeling

2023 - 3.2-a 20% overschrijding

Stofgroep	Onderverdeling stoffen	Gebruikte norm voor duiding resultaten	Bron; opmerkingen
Anorganische stoffen	Arseen	13,2 of 18,7 µg/l	Drempelwaarde KRW
	Cadmium	0,35 µg/l	Drempelwaarde KRW
	Chloride	160 mg/l	Drempelwaarde KRW
	Nikkel	20 µg/l	Drempelwaarde KRW
	Nitraat	50 mg NO ₃ /l = 11,3 mg N/l	Grondwaterrichtlijn
	Lood	7,4 µg/l	Drempelwaarde KRW
	Totaal-fosfor	2,0 of 6,9 mg/l	Drempelwaarde KRW
	Overige anorganische stoffen	Geen norm beschikbaar	n.v.t.
	Bestrijdingsmiddelen	Alle stoffen excl. HTNR metabolieten	0,1 µg/l
Som van de concentraties van alle aangetroffen stoffen exclusief HTNR metabolieten		0,5 µg/l	Grondwaterrichtlijn

Het gaat (relatief) **goed** in Nederland met het grondwater, toch?

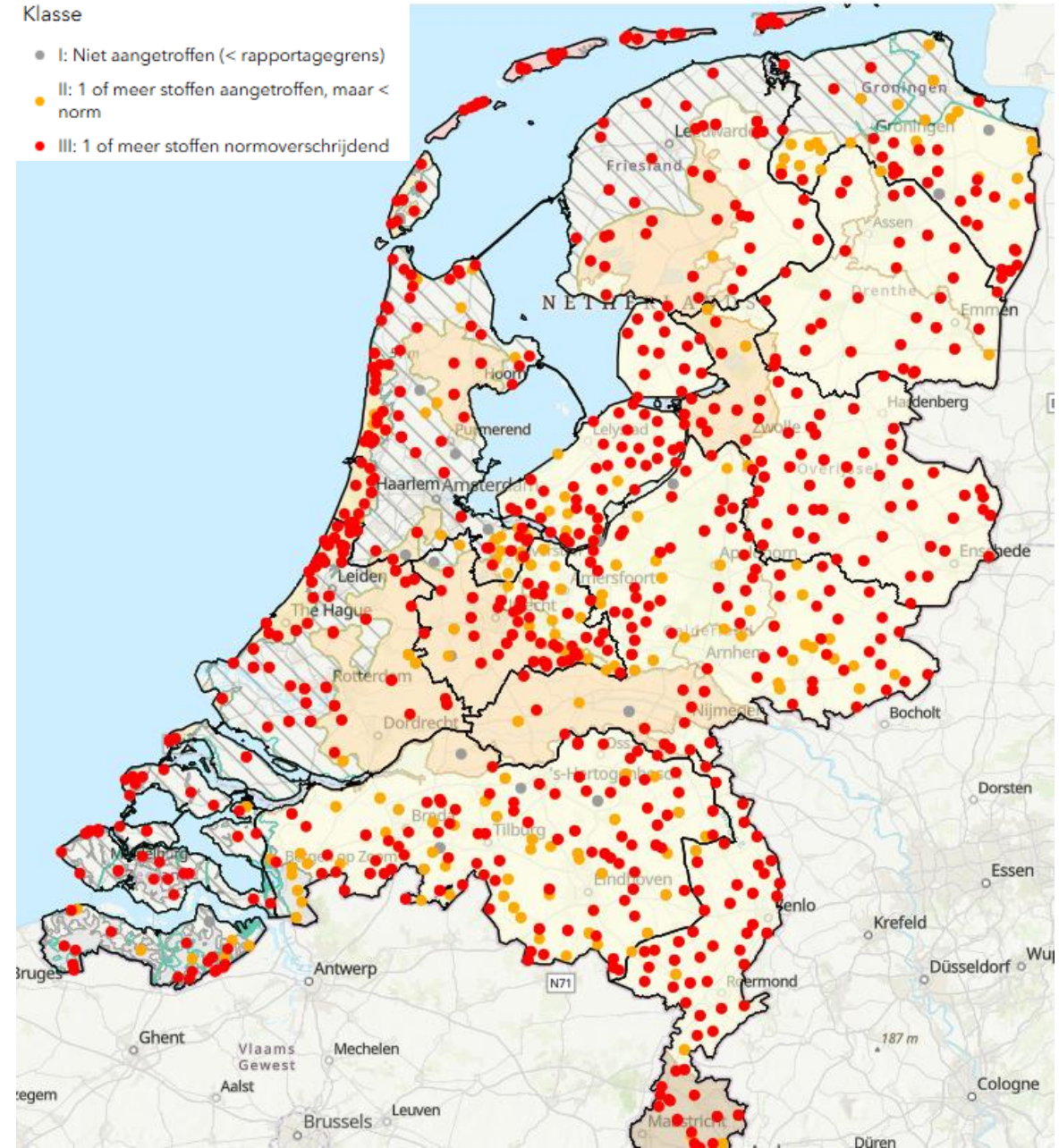
Of toch **niet** zo goed?

Milieuvreemde stoffen bestaande uit:

- Bestrijdingsmiddelen (en afbraakproducten/metaboliëten)
- Medicijnen (resten)
- Overig verontreinigende stoffen (vooral industriële stoffen)
- PFAS

Metalen, nutriënten etc. komen van nature voor en zijn niet in dit kaartbeeld meegenomen

Alle milieuvreemde stoffen (2024)

Rapport Grondwaterkwaliteit Nederland 2024

Opgesteld door Arcadis i.o.v. Platform Meetnetbeheerders Grondwaterkwaliteit

- Doel: Geen KRW-rapportage, maar een **feitelijke brede(re) situatie tonen van de grondwaterkwaliteit** o.b.v. **alle** gemeten stoffen → geen beleidsstuk!
- Belangrijke signaleringsfunctie
- Op basis van (KRW) provinciale meetgegevens uit 2024
- Metingen geven een **algemeen provinciaal tot landelijk beeld**, gelegen over verschillende gebiedstypen (landbouw, natuur en stedelijk/overig gebied)
- Verder nog aandacht voor toxicologische risico's van stoffen a.d.h.v. PMT-scores, ZZS en stofbeschrijvingen

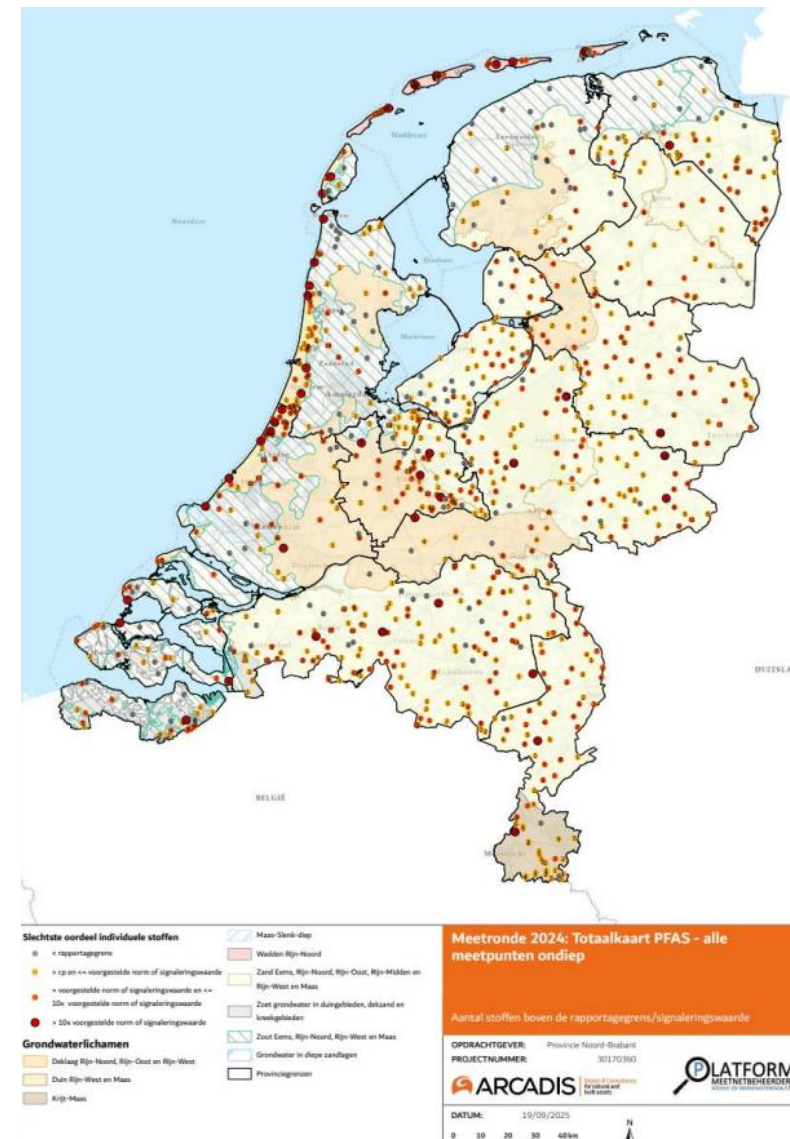
Nederlands grondwater voldoet door PFAS waarschijnlijk niet meer aan KRW

VAKARTIKELN · 20 NOVEMBER 2025

Bij toetsing van de provinciale meetgegevens uit 2024 blijkt dat het onderzochte grondwater in bijna de helft (ruim 47%) van de ondiepe filters niet aan de nieuwe Europese normen voor PFAS voldoet. Dit zou betekenen dat Nederland waarschijnlijk in 2039-2045 de KRW en de Grondwaterrichtlijn niet haalt.

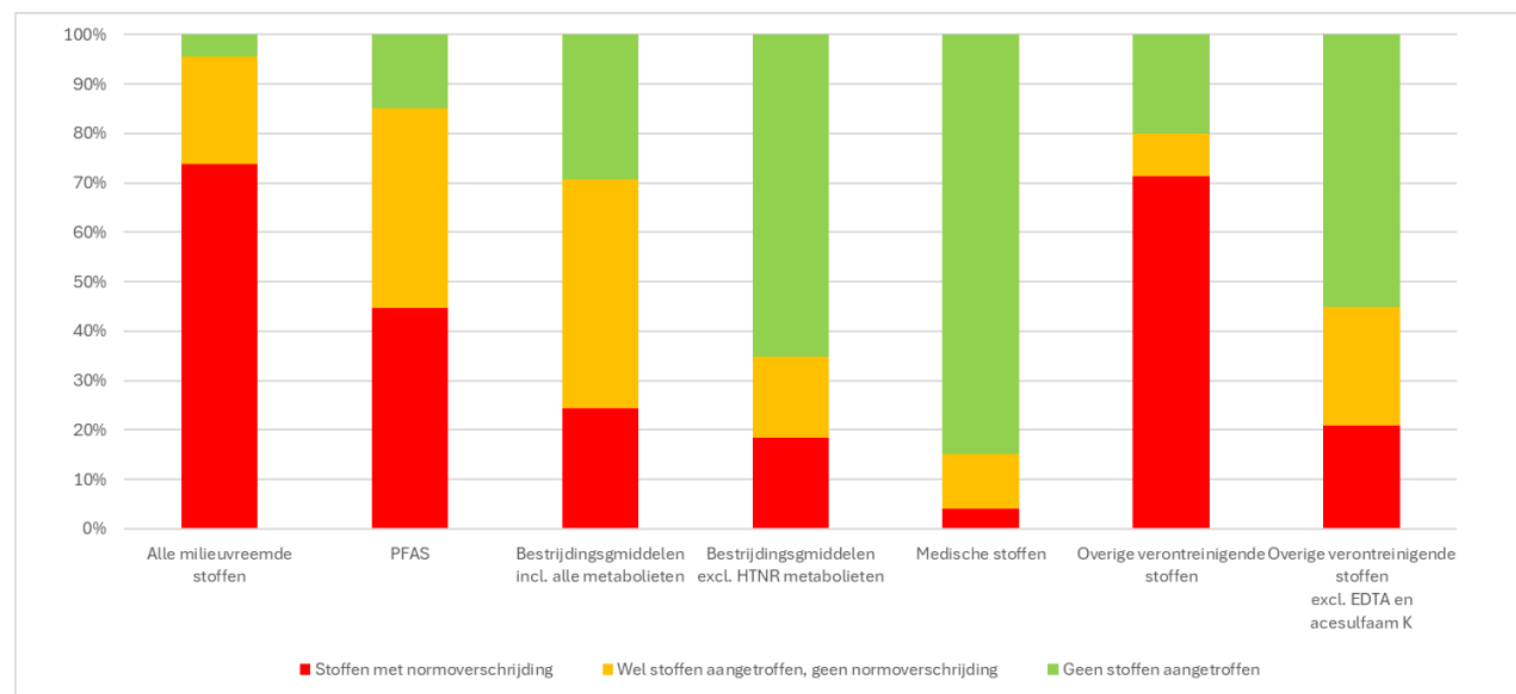
[Download hier de pdf van dit artikel](#)

Methodiek

- Rapport brengt *aantreffen* van stoffen en ‘*normoverschrijdingen*’ in beeld
- Toetsing veelal indicatief door ontbreken vastgestelde normen. Gebruik gemaakt van:
  - Drempelwaarden anorganische stoffen
  - Normen bestrijdingsmiddelen en metabolieten
  - EU-voorstel somnorm PFAS
  - Signaleringswaarden overige stoffen
- Aantal filters meegenomen in rapport:
  - Max. 1 filter ondiep (freatisch tot 10 meter-maaiveld) → indien meerdere filters beschikbaar gekozen voor meest ondiepe
  - Max. 1 filter diep (ca. 10 tot 25 meter-maaiveld)
- Focus in rapportage: signaleren van milieuvreemde stoffen in grondwater (‘early warning’ van vergrijzing)

Samenvatting resultaten ondiepe filters

Resultaten – Bestrijdingsmiddelen (1)

Provincie	Ondiep				Diep			
	Totaal aantal filters	% Filters met aangetroffen stoffen	% Filters met norm-overschrijding(en)	% filters met overschrijding somnorm	Totaal aantal filters	% Filters met aangetroffen stoffen	% Filters met norm-overschrijding(en)	% filters met overschrijding somnorm
Drenthe	31	71,0%	16,1%	0%	28	39,3%	17,9%	0%
Flevoland	58	81,0%	19,0%	1,6%	32	53,1%	3,1%	3,3%
Fryslân	64	50,0%	4,7%	0%	61	31,1%	4,9%	3,6%
Gelderland	107	64,5%	12,1%	3,4%	72	66,7%	11,1%	6,3%
Groningen	33	69,7%	12,1%	7,7%	28	50,0%	10,7%	5,7%
Limburg	75	94,7%	60,0%	4,7%	46	78,3%	37,0%	3,3%
Noord-Brabant	122	80,3%	34,4%	8,1%	74	73,0%	32,4%	5,9%
Noord-Holland	104	56,7%	21,2%	4,7%	35	40,0%	14,3%	4,2%
Overijssel	64	64,1%	12,5%	9,1%	61	62,3%	13,1%	3,6%
Utrecht	62	79,0%	21,0%	12,5%	34	64,7%	20,6%	14,3%
Zeeland	48	66,7%	37,5%	4,1%	14	42,9%	21,4%	1,4%
Zuid-Holland	55	70,9%	29,1%	13,3%	55	63,6%	20,0%	4,3%
Totaal	823	70,7%	24,3%	6,1%	540	58,1%	17,6%	3,9%

Resultaten - Bestrijdingsmiddelen (2)

- Top 10 individuele stoffen per stofgroep

- Bestrijdingsmiddelen: 7 van de 10 stoffen zijn afbraakproducten (metabolieten)
  - Ontstaan bij afbraak van toegediende middelen in milieu of organismen
  - Onderscheid naar wel en niet humaan toxicologisch relevant
  - Verspreiden relatief makkelijk naar het grondwater → ook risico voor drinkwatervoorziening

- Percentage normoverschrijding per individuele stof is lager dan getoonde beeld voor alle stoffen samen
  - Bandbreedte top 10 stoffen 1,5 tot 8% (ondiep)

- Desfenylchloridazon is met 46% van alle ondiepe filters de meest aangetroffen stof

Resultaten – Medicijnen en overige verontreinigende stoffen

Geneesmiddelen

- Relatief weinig aangetroffen in het grondwater (15% ondiepe filters)
- Dragen daarmee beperkt bij aan achteruitgang grondwaterkwaliteit

Overige verontreinigende stoffen

- Veel invloed van 2 stoffen: EDTA (68% aantreffen ondiepe filters) en zoetstof Acesulfaam K (33%)
- Daarnaast allerlei stoffen met aanmerkelijk lagere percentages

Met EDTA en Acesulfaam K

Zonder EDTA en Acesulfaam K

Normstelling PFAS in grond – en drinkwater

Kader	Parameter	Norm	Betreft
EU Drinkwaterrichtlijn	PFAS totaal	0,5 µg/l	Som alle PFAS in DW (excl. TFA)
	Som PFAS	0,1 µg/l	Som 20 gespecificeerde PFAS (excl. TFA) in DW; overgenomen in Drinkwaterbesluit
Herziening KRW, GWR en RPS (26 maart 2026 aangenomen door Europees Parlement)	Som PFAS	0,1 µg/l	Som 20 gespecificeerde PFAS (excl. TFA) in GW; overgenomen uit EU Drinkwaterrichtlijn
	Som 4 PFAS	4,4 ng/l	Som PFOA , PFOS, PFHxS en PFNA in GW
Inmiddels aangepast voorstel herziening KRW, GWR en RPS	Som 24 PFAS	4,4 ng PEQ/l	Som 24 gespecificeerde PFAS (+ TFA) in GW; uitgedrukt in PFOA-equivalenten

Basis voor rapport, toegepast op individuele stoffen

Resultaten – PFAS (1)

Provincie	Ondiep					Diep				
	Totaal aantal filters incl. TFA	% Filters met aangetroffen stoffen incl. TFA	% Filters met normoverschrijding(en) incl. TFA	Totaal aantal filters excl. TFA	% filters met overschrijding somnorm	Totaal aantal filters incl. TFA	% Filters met aangetroffen stoffen incl. TFA	% Filters met normoverschrijding(en) incl. TFA	Totaal aantal filters excl. TFA	% filters met overschrijding somnorm
Drenthe	31	90,3%	41,9%	31	35,5%	25	56,0%	4,0%	25	4,0%
Flevoland	58	72,4%	32,8%	54	29,6%	32	12,5%	3,1%	0	-
Fryslân	65	67,7%	44,6%	64	46,9%	61	37,7%	6,6%	10	40,0%
Gelderland	107	91,6%	44,9%	95	50,5%	70	62,9%	14,3%	50	14,0%
Groningen	57	80,7%	36,8%	56	39,3%	50	46,0%	10,0%	49	10,2%
Limburg	75	96,0%	41,3%	75	34,7%	46	78,3%	10,9%	46	19,6%
Noord-Brabant	133	88,0%	43,6%	89	60,7%	85	65,9%	9,4%	40	20,0%
Noord-Holland	104	80,8%	36,5%	54	66,7%	35	34,3%	5,7%	14	14,3%
Overijssel	64	98,4%	57,8%	64	59,4%	61	85,2%	14,8%	61	14,8%
Utrecht	62	87,1%	51,6%	62	51,6%	34	70,6%	26,5%	34	29,4%
Zeeland	54	75,9%	42,6%	47	42,6%	15	53,3%	40,0%	11	36,4%
Zuid-Holland	54	88,9%	68,5%	54	68,5%	54	63,0%	22,2%	54	24,1%
Totaal	864	85,3%	44,7%	745	49,7%	568	58,1%	12,7%	394	18,3%

- Zorgwekkend hoge percentages aantreffen/normoverschrijdingen
- Kleinere variatie dan bij bestrijdingsmiddelen
- Invloed van TFA

Toetsing som 4 PFAS in ondiep grondwater aan norm 4,4 ng/l uit herziene Grondwaterrichtlijn

- In maart 2026 is herziening KRW en Grondwaterrichtlijn aangenomen door Europees Parlement
- Overschrijdingspercentage landelijk 47,4% → ruim boven 20%-criterium KRW
- Gevolg: in de toekomst (2039/2045) zal op grote schaal niet aan KRW en GWR worden voldaan

Toetsing aan herziene Grondwaterrichtlijn

- Alles onder rapportagegrens
- Voldoet aan somnorm
- Voldoet niet aan somnorm

Grondwaterlichamen

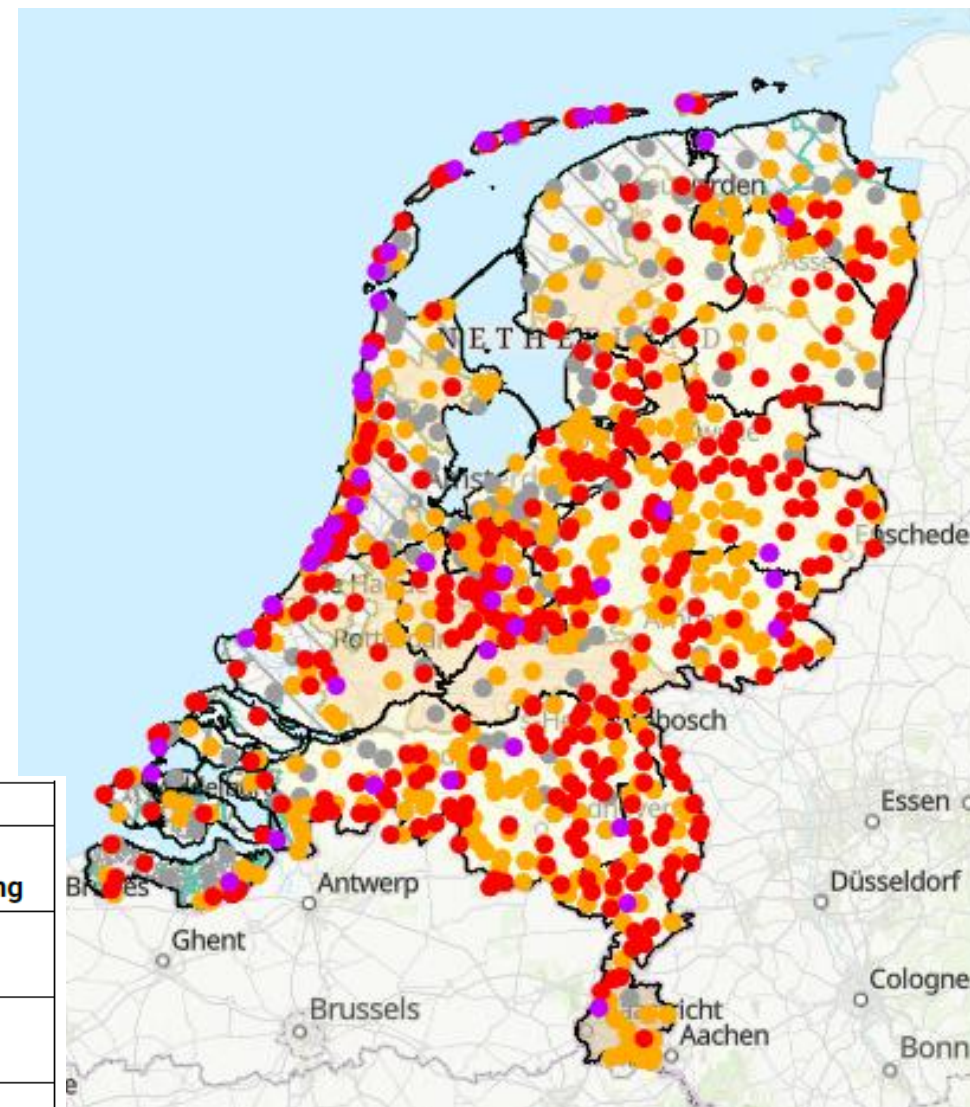
- Deklaag Rijn-Noord, Rijn-Oost en Rijn-West
- Duin Rijn-West en Maas
- Krijt-Maas

- Maas-Slenk-diep
- Wadden Rijn-Noord
- Zand Eems, Rijn-Noord, Rijn-Oost, Rijn-Midden en Rijn-West en Maas
- Zoet grondwater in duingebieden, dekzand en kreekgebieden
- Zout Eems, Rijn-Noord, Rijn-West en Maas
- Grondwater in diepe zandlagen

Resultaten – PFAS (2)

- Vrijwel allemaal Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)
- Wel behoorlijke verschillen in RPF-factor en daarmee gehanteerde toetswaarde
- Verspreiding: diffuus - overal, maar ook wel duidelijke hotspots
  - Vooral kustzone valt op (hypothese: sea-spray)
  - Meeste overschrijdingen in Zuid-Holland, Overijssel en Utrecht
- Op 2 in top 10: trifluorazijnzuur (TFA)
  - Aangetroffen in 73% van ondiepe filters (10,5% normoverschrijding)
  - Een van kleinste PFAS-stoffen → ontstaat als afbraakproduct van grotere PFAS, o.a. uit PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen
  - Ook andere toepassingen

Toets	Ondiepe filters	
	Aantal met overschrijding	% met overschrijding
Als metaboliet van pesticiden (0,1 µg/l)	590	72,0%
Als HTNR* metaboliet van pesticiden (1 µg/l)	242	29,5%
Aan drinkwaterrichtwaarde (2,2 µg/l of 4,4 ng PEQ/l)	86	10,5%

*HTNR = *humaantoxicologisch niet-relevant*

Alternatieve toetsingen TFA

Belangrijkste conclusies (2024)

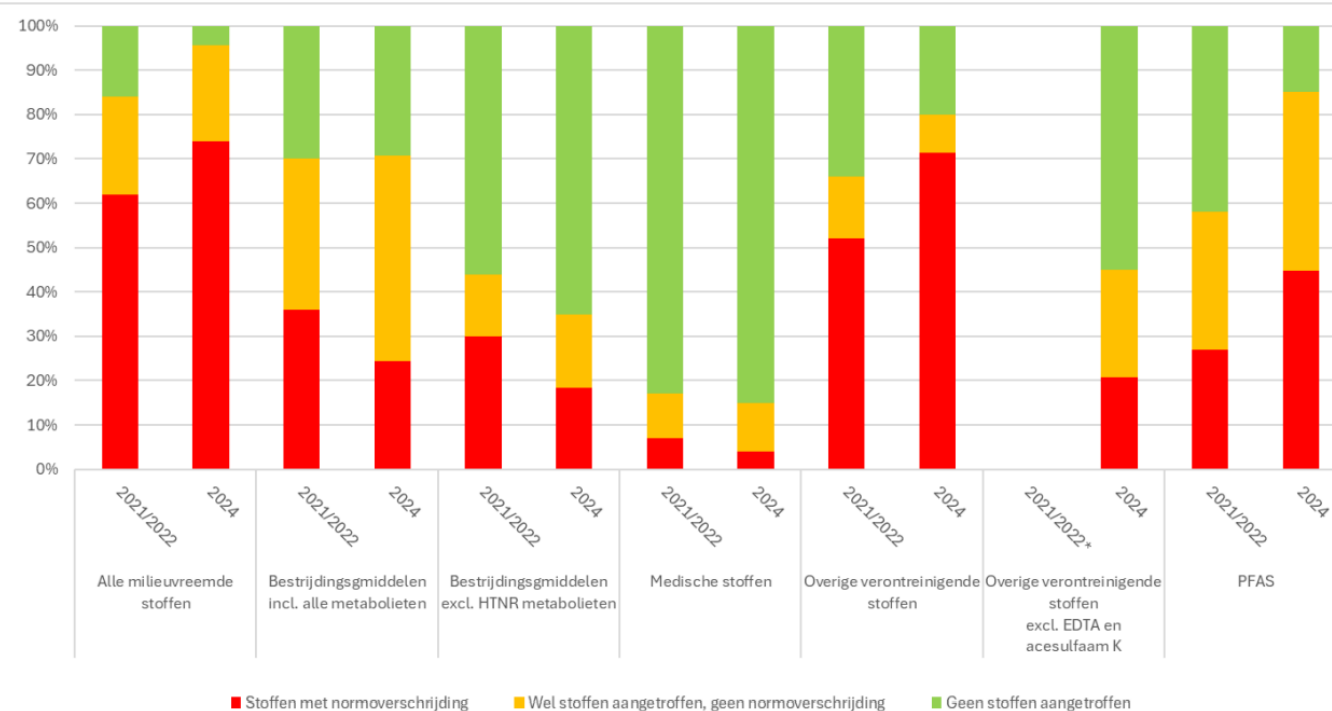
- Bevestiging van eerder geconstateerde (2017, 2020, 2023) **vergrijzing van grondwater in Nederland (2024: 96% van ondiepe filters bevat één of meerdere milieuvreemde stoffen)**.
- De meeste **normoverschrijdingen** worden gevonden binnen stofgroepen **PFAS (45%) en bestrijdingsmiddelen (24%)**. Dit biedt aanknopingspunten voor beleid.
- Minder grote problemen binnen stofgroepen medicijnen en overige verontreinigende stoffen (uitzonderingen: EDTA en acesulfaam K).
- **PFAS is vollediger en vergelijkbaar** onderzocht met lage rapportagegrenzen (veelal 1 ng/l) in Nederlands grondwater. **PFAS is vrijwel overal (85%, ondiep) aangetroffen**.
- Uit indicatieve toetsing aan de recent door de EU aangenomen somnorm voor PFAS van 4,4 ng/l blijkt dat de **algemene toestand van het grondwater** voor de onderzochte provincies naar **ontoereikend** zal gaan. Dit is tot nu toe nog niet het geval voor de KRW, omdat voor de beoordeling van de grondwaterkwaliteit nu een select aantal stoffen - vooralsnog geen PFAS - wordt meegenomen.

Gebruik van rapport & inzichten

- Signaleringsfunctie
- Lokale en Tweede Kamer vragen
- Media aandacht
- Basis voor (nieuwe) beleidsvorming
- Belangrijke verwijzing/bron
- Impact op drinkwater

Ook ontstaan er (vervolg)vragen:

- Vergrijst het grondwater nu echt meer/verder?
- Wat zijn de bronnen?
- Worden PFAS ook voor dieper grondwater (en daarmee drinkwater) een probleem?
- Moeten we nog meer ondiep door heel Nederland meten? → signaleringsmeetnet grondwater
- Hoe erg is die vergrijzing van het grondwater?

Waar is alles te vinden?

- Rapport en online viewer beschikbaar via Informatie Huis Water ([link waterkwaliteitsportaal](#)) en [Grondwater in beeld](#)
- In [los artikel in H₂O](#) focus op PFAS en nieuwe KRW normeringen
- Data zelf is o.a. te vinden in de BRO